

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ВТРАТИ ВАРТОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ

MANAGEMENT OF RISKS OF LOSS OF VALUE OF BUSINESS ENTITIES IN THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE FINANCIAL STRATEGY

У статті розглянуто концептуальні положення щодо управління ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання у формуванні та реалізації фінансової стратегії. Обґрунтовано доцільність використання інтегрованої моделі на основі економічної доданої вартості та принципів ризик-менеджменту. Запропоновано послідовність управління ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання. Значну увагу приділено аналізу та оцінці ризиків втрати вартості суб'єктів господарювання, запропоновано матрицю прийняття рішень щодо вибору заходів протидії ризикам втрати вартості. Узагальнено класифікацію, де ризики згруповано в єдиному форматі залежно від впливу на вартість суб'єктів господарювання. Інструментарій планування та контролю ризикових подій доповнено методами стрес-тестування. Для управління в межах допустимого ризику використано карти Шухарта, які дають змогу визначати показники створення вартості суб'єктів господарювання, що відповідають оптимальним, попереджувальним та контрольним рівням.

Ключові слова: ризики втрати вартості суб'єктів господарювання, фінансова стратегія, управління ризиками, ідентифікація ризиків, аналіз та оцінка ризиків втрати вартості суб'єктів господарювання, стрес-тестування.

В статті приведені концептуальні положення управління ризиками втрати вартості господарюючих суб'єктів в процесі формування та реалізації фінансової стратегії. Обґрунтовано цілесобразність використання інтегрованої моделі на основі економічної доданої вартості та принципів ризик-менеджменту. Предложена последовательность управления рисками потерь стоимости субъектов хозяйствования. Значительное внимание уделено анализу и оценке рисков потерь стоимости субъектов хозяйствования, предложена матрица принятия решений по выбору мер противодействия рискам потерь стоимости. Уточнена классификация, где риски сгруппированы в едином формате в зависимости от влияния на стоимость субъектов хозяйствования. Инструментарий планирования и контроля рисков событий дополнен методами стресс-тестирования. Для управления в пределах допустимого риска использованы карты Шухарта, позволяющие определять показатели создания стоимости хозяйствующих субъектов, соответствующих оптимальным, предупредительным и контрольным уровням.

Ключевые слова: риски потерь стоимости хозяйствующих субъектов, финансовая стратегия, управление рисками, идентификация рисков, анализ и оценка рисков потерь стоимости хозяйствующих субъектов, стресс-тестирование.

УДК 336.67

DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.72-42>

Середа О.О.

к.е.н.,

доцент кафедри фінансів та банківської справи

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Дала

Sereda Olena

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

The article considers the conceptual provisions for managing the risk of loss of value of economic entities in the formation and implementation of financial strategy. Of particular importance is the ability to increase the value of economic entities in the face of the threat of risk, which involves taking into account the risk component in the development and implementation of financial strategies. Risk of loss of value of economic entities means the probability of losses, additional losses, loss of planned income due to internal and external events, which adversely affects the market value of economic entities. The synergy of the processes of development, implementation of financial strategy and risk management of business entities increases the efficiency and soundness of management decisions. The expediency of using an integrated model based on economic added value and the principles of risk management is substantiated. The sequence of managing the risk of loss of value of economic entities in the following stages is proposed: risk identification, analysis and assessment of risks of loss of value of economic entities, analysis of the impact of risks on the value of economic entities, methods of managing risk of loss of economic entities. The classification is generalized, where the risks are grouped in a single format depending on the impact on the value of economic entities. Considerable attention is paid to the analysis and assessment of the risks of loss of value of economic entities. To analyze the impact of risks, it is recommended to determine the priority of identified value loss risks, which is the basis for building a matrix of probability and consequences and a matrix of decision-making based on the prioritization of cost risks to choose risk management measures. In addition to traditional methods, stress testing is proposed as a tool for planning and controlling the risk of loss of economic entities to develop preventive strategic and tactical measures to mitigate the impact of risks of loss of economic entities in the future. Sensitivity tests, scenario tests, and extreme tests are used to perform stress testing. The use of Schuhart maps is proposed to determine the limits and values of creation indicators of economic entities that correspond to the optimal, preventive and control levels.

Key words: business loss risks, financial strategy, risk management, risk identification, analysis and assessment of business loss risks, stress testing.

Постановка проблеми. Забезпечення сталого розвитку підприємств потребує формування вартісного мислення, що дає змогу отримувати довгострокові ефекти через максимізацію вартості суб'єктів господарювання. Сучасне економічне середовище характеризується невизначеністю та впливає на пріоритети у розстановці та реалізації завдань фінансового управління суб'єктами господарювання. Динамічність умов зовнішнього сере-

довища спричиняє додаткові ризики бізнес-процесів підприємств, що можуть чинити як негативний вплив, так і позитивний на вартість суб'єктів господарювання. За таких умов особливого значення набуває можливість збільшення вартості суб'єктів господарювання в умовах загрози виникнення ризиків, що передбачає урахування ризикової компоненти в процесі розроблення та реалізації фінансових стратегій. Із метою вирішення зазна-

чених проблем досить дієвою є побудова системи управління ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання, основним завданням якої є відстеження зміни умов зовнішнього та внутрішнього середовища, прогнозування ймовірності виникнення ризиків, їх оцінка та контроль.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Управління фінансовими ризиками є предметом пильної уваги зарубіжних та вітчизняних науковців. Необхідність та особливості управління фінансовими ризиками на підприємстві розглядали такі зарубіжні вчені, як В. Шарп, Г. Марковіц, А. Дамодаран, Р. Андерсон, С. Вебер. Дослідженням теоретико-методичних основ управління ризиками, методів оцінки та мінімізації фінансових ризиків присвячено роботи І.О. Бланка [1], І.І. Вербіцької [2], Н.М. Внукової [3], Л.А. Гольцяєвої [4], О.О. Грачової [5], А.П. Дука [6], В.П. Ільчука [7], О.Б. Жихора [8], І.Я. Кулиняк [9], О.Ю. Литовченко [10], С.М. Нескородєва [5], О.Ю. Полякової [4], О.В. Шишкіної [7], І.О. Школьник [11]. Узагальнення світового досвіду щодо управління ризиками відображено в стандартах ризик-менеджменту COSO ERM [12].

Незважаючи на достатню кількість публікацій, присвячених теоретичним та практичним аспектам фінансових ризиків, залишаються проблеми створення дієвої системи управління ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання у формуванні та реалізації фінансової стратегії.

Постановка завдання. Метою статті є розроблення концептуальних положень щодо управління ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання у формуванні та реалізації фінансової стратегії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення розвитку суб'єктів господарювання на засадах вартісно-орієнтованої концепції може бути досягнуто шляхом підпорядкування всіх аналітичних та контрольних процедур єдиному показнику-критерію, який дає змогу оцінити ефективність та стан реалізації фінансової стратегії. Використання інтегрованої моделі на основі EVA (економічної доданої вартості) та принципів системи ERM (ризик-менеджменту) надає можливість проведення ідентифікації та аналізу ризиків утрат вартості в процесі формування та реалізації фінансової стратегії.

Відповідно до методології COSO ERM, управління ризиками – це процес, що здійснюється вищим керівництвом, менеджерами та іншими працівниками, який починається під час розроблення стратегії та охоплює всю виробничо-фінансову діяльність підприємства. Він спрямований на виявлення потенційних подій, які можуть впливати на організацію й управління ризиком, а також контроль за неперевищенням допустимого ризику [2].

Вихідні принципи управління ризиком сформульовано в стандарті «Управління ризиками підприємства – інтеграція зі стратегією та ефективністю діяльності» [12] за п'ятьма взаємопов'язаними компонентами:

1. Корпоративне управління та культура: здійснення нагляду за ризиками з боку ради директорів; створення операційних структур відповідно стратегії і цілей; визначення бажаної культури (корпоративна культура впливає на виявлення, оцінювання й управління ризиків в організації з моменту визначення стратегії до її реалізації, прийняття рішення обмежується ризиком-апетитом підприємства); демонстрація прихильності основним цінностям; залучення, розвиток і втримання кваліфікованих фахівців (система заохочення повинна бути прив'язана до досягнення стратегічних і бізнес-цілей організації, що також вимагає відповідної оцінки, пріоритизації ризиків і плану заходів з їх управління).

2. Стратегія і постановка цілей: аналіз умов ведення бізнесу (зовнішні/внутрішні умови ведення бізнесу в процесі розроблення стратегії для реалізації своєї місії, бачення і ключових цінностей); визначення ризик-апетиту (готовності до ризику); оцінка стратегічних альтернатив (аналіз альтернатив та оцінка ризиків і можливості кожної з альтернатив, урахування профілю ризиків і ризик-апетит під час вибору стратегії; формування бізнес-цілей (прийнятне відхилення від поставлених цілей (толерантність) визначається відносно цілей та ефективності, а не конкретних ризиків).

3. Ефективність діяльності: виявлення ризиків; оцінка ризиків, пріоритизація ризиків; реагування на ризики; формування комплексного погляду на ризики.

4. Аналіз та перегляд: оцінка істотних змін; аналіз ризиків і ефективності діяльності; удосконалення управління ризиками організації.

5. Інформація, комунікація та звітність: максимальне використання інформації і технологій; поширення інформації про ризики; подання звітності про ризики, корпоративну культуру та ефективність діяльності.

Дотримання принципів управління ризиком COSO ERM сприятиме процесу прийняття рішень на основі уявлення про ризики, які пов'язані зі стратегією і бізнес-цілями, а також управління ними в межах допустимого рівня ризиків. Ці принципи можна застосовувати до будь-яких суб'єктів господарювання незалежно від їх розміру або галузі, але індивідуально на конкретному підприємстві.

Згідно з рекомендаціями COSO ERM, аналіз ризиків суб'єктів господарювання передбачає безперервний процес, який включає: ідентифікацію подій – виявлення внутрішніх та зовніш-

ніх чинників, що впливають на досягнення цілей компанії як у негативному, так і в позитивному напрямі; оцінку ризиків – якісний та кількісний аналіз ризиків з урахуванням імовірності виникнення і вектору впливу на підприємство; реакцію на ризик – вибір методів впливу на виявлений ризик відповідно до цілей підприємств та їхніх основних підрозділів.

Під ризиком втрати вартості суб'єктів господарювання розуміється ймовірність виникнення збитків, додаткових утрат, недоотримання запланованих доходів унаслідок виникнення внутрішніх і зовнішніх подій, що негативно впливає на ринкову вартість суб'єктів господарювання.

До основних чинників, які генерують загрози втрати вартості суб'єктів господарювання, належать: темп інфляції, нестабільність ринкових цін, стабільність національної валюти, доступність фінансування, волатильність кредитних ставок, ефективність використання капіталу суб'єктів господарювання, рівень узгодженості грошових потоків, структура пасивів підприємства.

Базуючись на концепції COSO ERM та дослідженнях науковців, управління ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання розглядається як процес, який послідовно проходить такі етапи (рис. 1).

Основним принципом здійснення процесу управління ризиками є його циклічність: функціонально та організаційно кожен з етапів нерозривно пов'язаний із рештою; чітка регламентація процесу управління ризиками.

Ідентифікація ризиків втрати вартості суб'єктів господарювання передбачає виявлення, дослідження та опис ризиків, які можуть вплинути на досягнення стратегічної мети – максимізації ринкової вартості. На цьому етапі здійснюється аналіз зовнішніх та внутрішніх чинників вартості фінансового та нефінансового характеру, ідентифікуються джерела ризику, сфери дії, а також можливі наслідки ризиків. На основі результатів ідентифікації формується перелік ризиків.

Для ідентифікації ризиків втрати вартості суб'єктів господарювання найбільш придатними інструментами є: метод «мозкового штурму»; анкетування та опитування; метод Дельфі; SWOT-аналіз; метод Файн-Кінні; метод побудови матриці наслідків і вірогідності; сценарний аналіз; метод «дерево рішень». Зазначені методи базуються на досвіді та рівні кваліфікації особи, на яку покладено відповідні повноваження щодо управління ризиками.

Ідентифікація ризиків втрати вартості суб'єктів господарювання передбачає попередню класифікацію. Низка науковців класифікує боргові ризики залежно від джерела ризику, можливості їх кількісної оцінки, рівня ризику, суб'єкта ризику, суб'єкта управління ризиком та ознаки вияву дії ризику [6].

Базовою є класифікація фінансових ризиків підприємств відповідно до ознаки фактора ризику (інфляційний, відсотковий, валютний, ліквідності, кредитний, інвестиційний, прибутковості). COSO ERM визнає три широкі категорії, які забезпечують основу для розуміння джерел невизначеності: зовнішнє середовище, процеси, інформація для прийняття рішень. Ці категорії ризику включають у себе безліч підкатегорій потенційних майбутніх подій, які можуть стати об'єктом для оцінки ризику і розроблення відповідних заходів реагування на ризик.

Під час оцінки ризику визначають негативні потенційні події, що впливають на вартість суб'єкта господарювання: неприпустимі та несподівані втрати вартості, брак джерел позикового або власного капіталу, недостатня ліквідність, неефективне використання капіталу. Таким чином, невизначеність щодо майбутнього розвитку суб'єктів господарювання створює ризики, і ERM розширює фокус управління ризиками на всі значущі фактори вартості підприємства.

Ураховуючи вищезначене, ідентифікація ризиків втрати вартості суб'єктів господарювання передбачає попередню класифікацію, де ризики згруповано в єдиному форматі залежно від впливу на вартість суб'єктів господарювання (рис. 2).

Далі ризики деталізуються і є індивідуальними для кожного суб'єкта господарювання. За результатами ідентифікації ризиків втрати вартості формується перелік ризиків, який включає категорію ризику відповідно до класифікаційної ознаки, основні причини (фактори) виникнення ризику, визначені небезпечні події, наслідки реалізації даних загроз.

Наступним складником управління ризиками втрати вартості визначено аналіз та оцінку ризиків. Аналіз ризику передбачає дослідження інформації про ризики втрати вартості, забезпечує вхідні дані для прийняття рішень про вибір методів управління ризиками, а також корегування стратегічного планування. У процесі аналізу ризиків виявлені загрози, що викликають аналогічні наслідки, можуть бути об'єднані, а ризики, які мають незначний вплив на досягнення стратегічних цілей, – виключені. Аналіз ризиків проводиться за різним ступенем деталізації залежно від особливостей ризику, цілі аналізу, доступних даних. Для здійснення аналізу ризиків використовуються якісні і кількісні методи оцінки ризиків або їх поєднання.

У рамках якісного аналізу ризиків здійснюється пріоритизація ризиків, яка полягає у ранжуванні ризиків залежно від параметрів: рівень утрат; імовірність виникнення; частота настання; обсяг недоотриманих доходів (прибутків); складність управління; складність прогнозування настання ризику [9]. Якісний аналіз ризику проводиться із застосу-

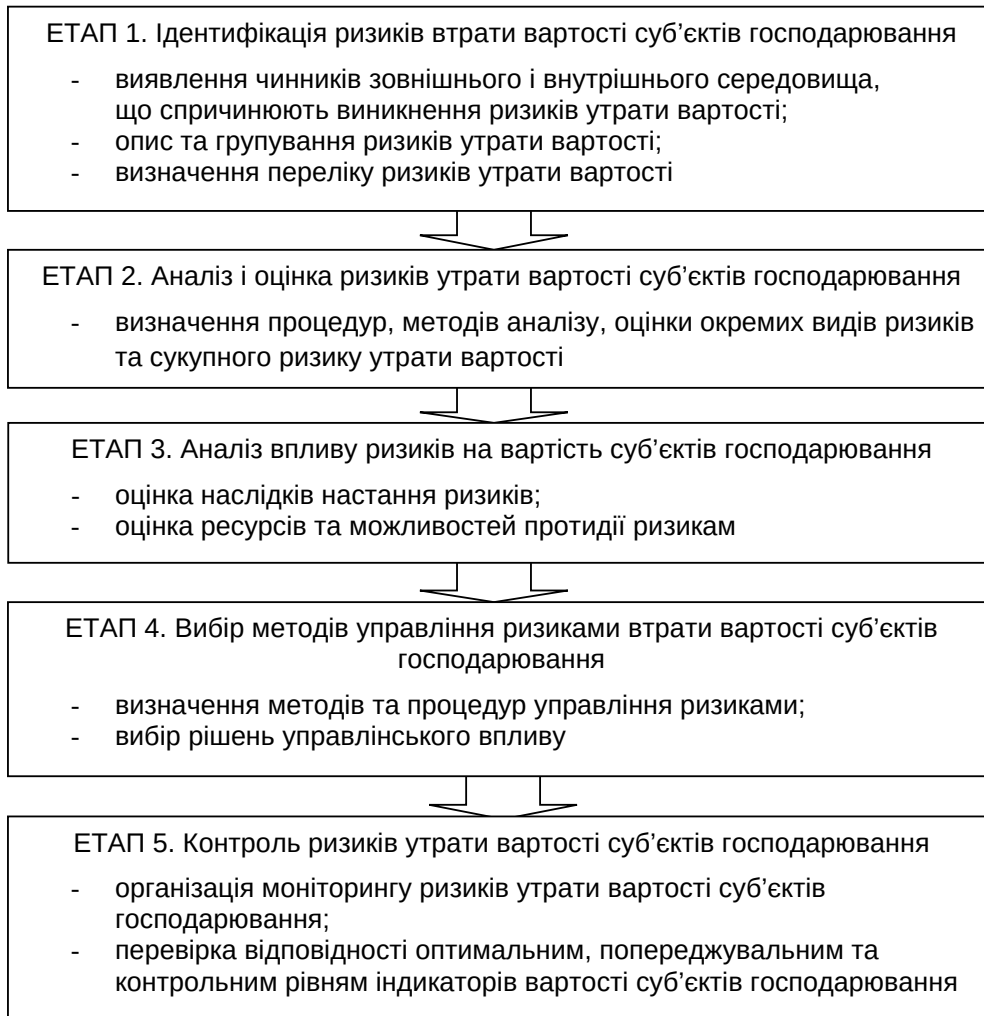

Рис. 1. Управління ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання

Джерело: розроблено автором

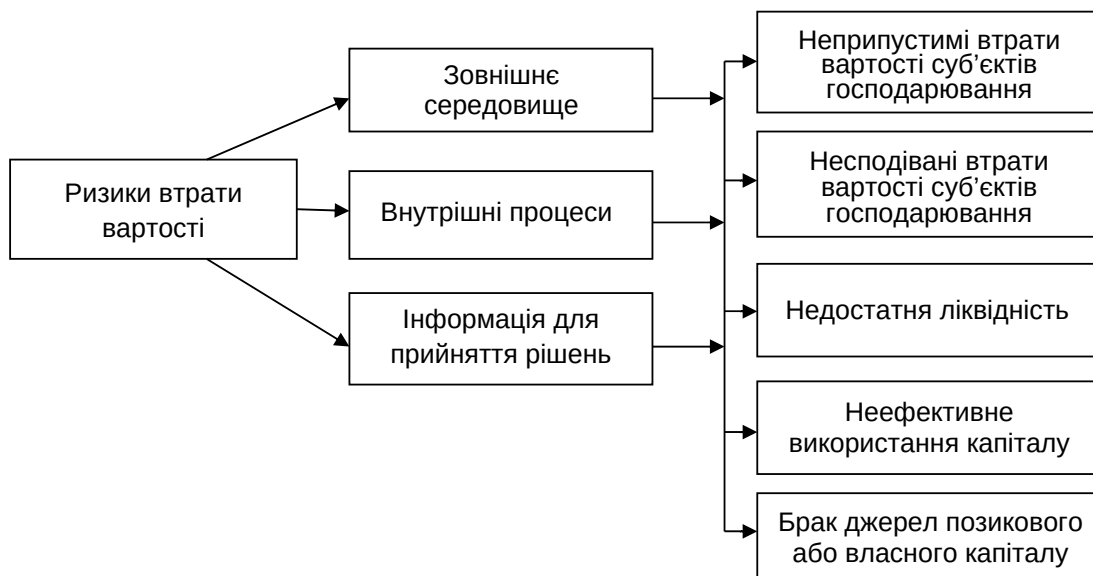

Рис. 2. Класифікація ризиків утрати вартості суб'єктів господарювання

Джерело: розроблено автором

ванням описових характеристик ризиків або умовних оцінок (в балах) та дає змогу отримати опис і оцінку характеристик усіх ризиків у короткі терміни, здійснити їх ранжування і виявити проблемні зони, якісний аналіз. У зв'язку із цим якісний аналіз ризиків обов'язково повинен передувати кількісній оцінці. Згідно з рекомендаціями ІСО, як ключові параметри найчастіше використовують суміщення їх імовірності і наслідків, зокрема для прояву ризиків втрати вартості – це економічна додана вартість та фактори її створення.

Для проведення аналізу впливу ризиків рекомендується визначити пріоритетність ідентифікованих ризиків втрати вартості, що є основою побудови матриці ймовірності та наслідків (табл. 1). Таким чином, у процесі якісного аналізу ризиків на основі оцінки ймовірності впливу кожного ризику втрати вартості визначаються пріоритетні ризики, які будуть кількісно оцінені і для яких будуть плануватися відповідні заходи нейтралізації.

Якісний аналіз ризику є ефективним засобом ранжування пріоритетів для планування заходів реагування на загрози (табл. 2).

У процесі кількісної оцінки ризику втрати вартості оцінюють вплив виявлених ризиків на цільові показники стратегічного планування з урахуванням імовірності їх настання. Кількісна оцінка ризику дає змогу визначити вплив ризик-фактору на зміни доданої вартості суб'єкта господарювання, скласти фінансовий план з урахуванням наслідків ризику, вибрати методи управління ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання. Інструментарій кількісного аналізу ризиків втрати вартості суб'єктів господарювання: аналіз чутливості, побудова дерева рішень, метод Монте-Карло, методи VaR (Value-at-Risk), стрес-тестування.

На відміну від традиційних підходів до управління фінансовими ризиками більший акцент пропонується зробити на пом'якшення впливу ризиків структури капіталу та ризиків втрати прибутку як основних чинників створення вартості суб'єктів господарювання. При цьому головні джерела ризиків повинні бути чітко визначені й підлягати пильному моніторингу, а моделі аналізу ризиків у доповнення до традиційного аналізу необхідно доповнювати інструментарієм стрес-тестування до широкого кола непередбачуваних, але можливих ризиків [13].

Об'єктами стрес-тестування можуть бути різкі зміни в обсягах і структурі капіталу, зниження ліквідності, можливості банкрутства, втрати капіталу, зниження інвестиційної привабливості. Джерелами ризиків для стрес-тестування визнано: 1) макроекономічні показники: стабільність економічної ситуації; значні коливання курсу національної валюти; зміни процентних ставок за борговим капіталом; 2) показники суб'єктів господарювання: можливість доступу до зовнішніх джерел, ліквідність; фінансовий леверидж, середньозважена вартість капіталу. Для проведення стрес-тестування використовують методи тести чутливості, тести сценаріїв і тести екстремальних величин.

За результатами стрес-тестування розробляються упереджувальні стратегічні і тактичні заходи, які дадуть змогу послабити вплив ризиків втрати вартості суб'єктів господарювання в майбутньому. Як інструмент спостереження за ризиками втрати вартості на основі оцінювання окремих індикаторів пропонується використовувати карти Шухарта. В. Шухарт запропонував карти в 1924 р. з метою забезпечення контролю якості про-

Таблиця 1

Матриця ідентифікації ризиків втрати вартості

Передбачуваність факторного показника ризику	Наслідки негативної події		
	$\Delta EVA > 0$	$\Delta EVA = 0$	$\Delta EVA < 0$
висока	середній ризик	високий ризик	високий ризик
середня	низький ризик	середній ризик	високий ризик
низька	низький ризик	низький ризик	середній ризик

Джерело: складено автором

Таблиця 2

Матриця прийняття рішень за результатами пріоритизації ризиків втрати вартості

Передбачуваність факторного показника ризику	Наслідки негативної події		
	$\Delta EVA > 0$	$\Delta EVA = 0$	$\Delta EVA < 0$
висока	моніторинг динаміки і реагування за необхідністю	поглиблений аналіз та обов'язкове реагування	поглиблений аналіз та обов'язкове реагування
середня	не потребують моніторингових дій	моніторинг динаміки і реагування за необхідністю	поглиблений аналіз та обов'язкове реагування
низька	не потребують моніторингових дій	не потребують моніторингових дій	моніторинг динаміки і реагування за необхідністю

Джерело: складено автором

дукції [11, с. 232]. У подальшому ці карти набули широкого використання у межах відомих підходів «6 сигма» та «контролю стабільності процесів» (Statistical Process Control). Ці карти дають змогу оцінити, чи знаходиться досліджуваний об'єкт у керованому стані.

Для здійснення контролю над ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання пропонується методика на основі піраміди EVA, яка включає: 1) оцінку EVA за допомогою карт Шухарта; 2) поелементне оцінювання індикаторів створення вартості другого порядку (NOPAT, IC, WACC) за допомогою карт Шухарта; 3) оцінювання індивідуальних індикаторів створення вартості нижчого порядку за допомогою карт Шухарта.

Висновки з проведеного дослідження. Синергія процесів розроблення, реалізації фінансової стратегії та управління ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання підвищує ефективність та обґрунтованість управлінських рішень. Запропоновано використання інтегрованої моделі EVA-ERM, що сприяє вирішенню стратегічних фінансових завдань розвитку суб'єктів господарювання. Авторський підхід базується на положеннях концепції COSO ERM і спрямований на реалізацію фінансової стратегії в межах допустимого ризику втрат вартості.

Упровадження комплексної підсистеми управління ризиками втрати вартості суб'єктів господарювання у систему фінансового управління передбачає такі функціональні компоненти: формування і аналіз інформації щодо ризиків; відбір та визначення впливу ризиків на фактори створення вартості суб'єктів господарювання; обґрунтування та реалізація фінансової стратегії з урахуванням ризиків утрати вартості суб'єктів господарювання.

Використання спеціальних методів оцінки ризиків дає змогу дати кількісну оцінку втрат, а матриця прийняття рішень за результатами пріоритизації ризиків утрати вартості – вибрати заходи щодо протидії ризикам.

Контроль ризиків у процесі реалізації фінансової стратегії запропоновано здійснювати на основі моніторингу ризиків утрати вартості суб'єктів господарювання, що дає змогу оцінити вплив прийняття управлінських рішень на ринкову вартість підприємства. Як інструментарій планування та контролю ризиків утрати вартості суб'єктів господарювання окрім традиційних методів пропонується використовувати стрес-тестування для розроблення упереджувальних стратегічних і тактичних заходів щодо послаблення впливу ризиків утрати вартості суб'єктів господарювання в майбутньому та карти Шухарта для визначення меж та значень показників створення вартості суб'єктів господарювання, що відповідають оптимальним, попереджувальним та контрольним рівням.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бланк І.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев : Эльга, Ника-Центр, 2004. 784 с.
2. Вербіцька І.І. Ризик-менеджмент як сучасна система управління ризиками підприємницьких структур. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 55(22). С. 282–291.
3. Внукова Н.М. Управління ризиками фінансових установ у сфері фінансового моніторингу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2018. № 8(36). С. 64–68.
4. Полякова О.Ю., Гольцяєва Л.А. Основні засади формування комплексу моделей управління фінансовими ризиками підприємства. *Бізнес Інформ*. 2013. № 6. С. 106–110.
5. Нескородев С.М., Грачова О.О. Дослідження сутності управління фінансовими ризиками підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. № 47. С. 132–136.
6. Дука А.П. Картографування ризиків у системі інтегрованого ризик-менеджменту організації. *Ефективна економіка*. 2017. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5794>.
7. Ільчук В.П., Шишкіна О.В. Механізм управління фінансовими ризиками промислових підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 3(19). С. 277–293.
8. Жихор О.Б., Балясна Ю.С. Управління фінансовими ризиками та методи їх нейтралізації на підприємстві. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2011. № 2(11). DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i11.28932>.
9. Кулиняк І.Я. Визначення рейтингу та рівня впливу ризиків лізингової діяльності машинобудівних підприємств. *Економічний вісник Донбасу*. 2010. № 1. С. 62–68.
10. Литовченко О.Ю. Підходи до ідентифікації та оцінки фінансових ризиків підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. С. 398–404.
11. Проблеми і перспективи розвитку фінансової системи України : монографія / І.О. Школьник та ін. ; за ред. І.О. Школьник, І.І. Рекуненка. Суми : Сумський державний університет, 2017. 343 с.
12. Enterprise Risk Management Integrating with Strategy and Performance (2017). URL: <https://www.coso.org/Documents/2017-COSO-ERM-Integrating-with-Strategy-and-Performance-Executive-Summary.pdf>.
13. Середа О.О. Моніторинг ризиків втрати вартості суб'єктів господарювання в системі фінансового регулювання. *Інноваційні стратегії та моделі економічних трансформацій в умовах євроінтеграційних викликів* : мат. міжнар. наук.-практ. internet-конф., м. Харків – Ужгород – Софія – Пшеворськ, 15 травня 2020 р. Софія : Изелстдатво на ВУЗФ «Св. Григорий Богослов», 2020. С. 98–100.

REFERENCES:

1. Blank I.A. (2004) *Upravlenye finansovoi bezopasnostiu predpriyatia* [Enterprise financial security management]: Kyiv: Elha, Nyka-Tsentr., 784 p. (in Russian)

2. Verbitska I.I. (2013) Ryzhyk-menedzhment yak suchasna systema upravlinnia ryzhykamy pidpriemnytskykh struktur [Risk management as a modern risk management system of enterprise structures]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 55 (22), pp. 282–291. (in Ukrainian)
3. Vnukova N.M. (2018) Upravlinnia ryzhykamy finansovykh ustanov u sferi finansovoho monitorynhu [Financial institutions risks management in the field of financial monitoring]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*, no. 8(36), pp. 64–68. (in Ukrainian)
4. Poliakova, O.Yu., Holtiaieva, L.A. (2013) Osnovni zasady formuvannia kompleksu modelei upravlinnia finansovymy ryzhykamy pidpriemstva [Main Principles of Formation of the Complex of Models of Management of Financial Risks of a Company]. *Business Inform*, no. 6, pp. 106–110. (in Ukrainian)
5. Neskorodiev, S.M., Hrachova, O.O. (2014) Doslidzhennia sutnosti upravlinnia finansovymy ryzhykamy pidpriemstva [Investigation of the essence of management of financial risks of the enterprise]. *Journal of economy and transport industry*, no. 47, pp. 132–136. (in Ukrainian)
6. Duka A.P. (2017) Kartohrafuvannia ryzhykiv u systemi intehrovanoho ryzhyk-menedzhmentu orhanizatsii [Risk mapping in the integrated risk management system of the organization]. *Efektivna ekonomika*, no. 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5794>. (in Ukrainian)
7. Ilchuk V.P., Shyshkina O.V. (2019) Mekhanizm upravlinnia finansovymy ryzhykamy promyslovykh pidpriemstv [Mechanism for financial risk management of industrial enterprises]. *Problems and prospects of economics and management*, no. 3(19), pp. 277–293. (in Ukrainian)
8. Zhykhor O.B. Baliasna Yu.S. (2011) Upravlinnia finansovymy ryzhykamy ta metody yikh neitralizatsii na pidpriemstvi [Management of financial risks and methods of their neutralization at the enterprise]. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*, no. 2 (11). DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i11.28932>. (in Ukrainian)
9. Kulyniak I.Ia. (2010) Vyznachennia reitynhu ta rivnia vplyvu ryzhykiv lizynhovoï diialnosti mashynobudivnykh pidpriemstv [Determining the rating and level of impact of risks of leasing activities of machine-building enterprises]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 1, pp. 62–68. (in Ukrainian)
10. Lytovchenko O.Iu. (2018) Pidkhody do identyfikatsii ta otsinky finansovykh ryzhykiv pidpriemstva [Approaches to identification and evaluation of financial risks of the enterprise]. *Economy and society*, no. 16, pp. 398–404. (in Ukrainian)
11. Shkolnyk I.O. et al. (2017) Problemy i perspektyvy rozvytku finansovoi systemy Ukrainy [Problems and prospects of development of the financial system of Ukraine]. Sumy: Sumskyi derzhavnyi universytet, 343 p. (in Ukrainian)
12. Enterprise Risk Management Integrating with Strategy and Performance (2017). URL: <https://www.coso.org/Documents/2017-COSO-ERM-Integrating-with-Strategy-and-Performance-Executive-Summary.pdf>.
13. Sereda O.O. (2020) Monitorynh ryzhykiv vtraty vartosti subiektiv hospodariuvannia v systemi finansovoho rehuliuвання [Monitoring the risk of loss of value of economic entities in the system of financial regulation]. *Innovative strategies and models of economic transformations in the context of european integration challenges*. Sofya: Yzelstatvo na VUZF «Sv. Hryhory Bohoslov», pp. 98–100. (in Ukrainian)